

Důvodová zpráva

k návrhu usnesení vlády České republiky k návrhu zákona o státním rozpočtu České republiky na rok 2026 a k návrhu střednědobého výhledu státního rozpočtu České republiky na léta 2027 a 2028

Obecně:

Úkoly uložené v návrhu usnesení k návrhu zákona o státním rozpočtu České republiky na rok 2026 a k návrhu střednědobého výhledu státního rozpočtu České republiky na léta 2027 a 2028 se vztahují k zajištění zpracování vládního návrhu zákona o státním rozpočtu, návrhu střednědobého výhledu státního rozpočtu a podkladů k nim, k jejich projednání v Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky a k navazujícím pracím v průběhu rozpočtového roku. Tomu odpovídají i příslušná zmocnění.

K bodu I/1:

Navrhuje se, stejně jako v předcházejících letech, aby vláda rozpočtovou dokumentaci obsaženou v materiálu č. j.vzala pouze na vědomí a z číselné části schvalovala pouze údaje, u kterých je schválení vládou předpokladem jejich závaznosti.

K bodu I/2:

Výjimka pro prioritu 2 Operačního programu Jan Amos Komenský umožní pokračovat ve financování tzv. šablon – forem zjednodušeného vykazování výdajů. Bez tohoto výrazného zjednodušení by zájem o čerpání evropských prostředků ze strany příjemců zůstal na velmi nízké úrovni. Celkový finanční objem vyčleněný na tento typ projektů je plánovaný ve výši 19,16 mld. Kč.

Kontinuita výjimky z regulace zaměstnanosti je žádoucí rovněž pro poskytování prostředků příspěvkovým organizacím územních samosprávných celků v celé řadě oblastí od inkluzivního vzdělávání přes podporu rozvoje gramotnosti a klíčových didaktických kompetencí nebo specifickou podporu vyšších odborných škol až po budování kapacit pro rozvoj škol.

Obecně vyjmutí projektů regionálního školství z regulace zaměstnanosti zásadně ulehčuje příspěvkovým organizacím a školským právníkům osobám obcí, krajů a dobrovolným svazkům obcí administrativu, čímž výrazně urychluje a usnadňuje čerpání prostředků, přispívá ke zvýšení absorpční kapacity a snižuje riziko chybovosti vedoucí k vratkám prostředků EU.

Tato výjimka je v souladu s Programovým prohlášením vlády snížit administrativní zátěž ředitelů škol.

K bodům II/2 a II/3:

V návaznosti na bod I se stejně jako pro rok 2025 v těchto bodech navrhuje, aby vláda schválila tabulky upravující návrh rozpočtu kapitoly Všeobecná pokladní správa a tzv. regulaci zaměstnanosti.

K bodům II/4, III/1a) a V/1b):

Podle zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (dále jen „rozpočtová pravidla“) vláda projednává návrh střednědobého výhledu současně s návrhem státního rozpočtu. Schválený střednědobý výhled předkládá vláda samostatně na vědomí Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky současně s návrhem zákona o státním rozpočtu.

K bodu II/5:

Příloha k návrhu usnesení vlády České republiky k návrhu zákona o státním rozpočtu – Zásady postupu při použití peněžních prostředků z účelové rezervy na řešení krizových situací, jejich předcházení a odstraňování jejich následků, vychází ze zkušeností, získaných při řešení předchozích krizových situací, tj. např. odstraňování následků přírodních katastrof nebo opatření proti šíření infekčních nemocí.

K bodu III:

Kapitoly státního rozpočtu připravují rozpočet v Integrovaném informačním systému Státní pokladny v detailu jednotlivých organizačních složek státu a v členění dle vyhlášky č. 412/2021 Sb., o rozpočtové skladbě. Změny v rozpočtech kapitol včetně změn podle bodu III/2b) tohoto usnesení jsou neprodleně promítány do IISSP. Změny v rozpočtech kapitol podle bodu III/2b) tohoto usnesení musí být promítnuty v IISSP nejpozději do termínu, který umožní přenesení schváleného rozpočtu z modulu přípravy rozpočtu do modulu realizace rozpočtu tak, aby bylo zajištěno financování organizačních složek státu od 1. ledna následujícího roku.

V bodě III/1c) se ukládá ministru financí upravit celý předkládaný materiál tak, aby byla zajištěna vnitřní konzistence, vazby a metodická správnost rozpočtů kapitol (oprava technických chyb).

V bodě III/2d) je uloženo členům vlády a vedoucím ostatních ústředních správních úřadů předložit ministru financí v souladu s platnou vyhláškou v předepsané formě přehled o rozpočtu nákladů a výnosů jednotlivých příspěvkových organizací a schválit přehled o rozpočtu nákladů a výnosů příspěvkových organizací za kapitolu celkem.

K bodu IV/1/a:

Tabulka obsahuje rozpočet výdajů státního rozpočtu v podrobnějším členění, než stanoví zákon o státním rozpočtu závaznými ukazateli. Možnost změn závazných ukazatelů je dána rozpočtovými pravidly. Z praxe vyplývá při zajišťování potřeb nutnost měnit v odůvodněných případech i strukturu rozpočtu „uvnitř“ závazných ukazatelů,

kterou vláda schvaluje usnesením, tj. např. přesuny mezi položkami i zařazení nových položek v rámci závazného ukazatele.

K bodu IV/1/b:

Ministr financí se zmocňuje upravovat limity regulace zaměstnanosti uvedené v přílohových tabulkách k usnesení vlády, kromě změn, které podle příslušných zákonů přísluší pouze vládě a neumožňují tuto pravomoc přenést na ministra financí. Jedná se například o zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů, podle kterého schvaluje systemizaci bezpečnostních sborů vláda. Tyto limity jsou z hlediska vlády, jejích záměrů k posílení racionální funkce a celkové ekonomičnosti státní správy významným rozpočtovým regulačním nástrojem. Obecně je v zákoně o státním rozpočtu ošetřeno v rámci jednotlivých rozpočtových kapitol objem prostředků na platy a ostatní platby za provedenou práci celkem, z toho objem prostředků na platy zaměstnanců pouze za organizační složky státu. Úplně mimo tento zákonný nástroj rozpočtového ovlivňování platové oblasti stojí nutné členění těchto výdajů v podrobnější organizační a funkční struktuře a zejména celá oblast počtu zaměstnanců. O závažnosti těchto údajů svědčí i skutečnost, že problematice regulace zaměstnanosti, to znamená objemu prostředků na platy, průměrným platům a počtům zaměstnanců, je věnována rozsáhlá samostatná pasáž jak ve zprávě ke státnímu rozpočtu na daný rok, tak ve státním závěrečném účtu za předchozí rok. Bez existence stanovených limitů regulace zaměstnanosti a z nich vyplývajících informací o stavu a pohybu (změn) počtů zaměstnanců a prostředků na platy nelze vládě (ale ani Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky, případně sociálním partnerům) požadované informace poskytnout. Vzhledem k tomu, že tyto limity jsou usnesením vlády schváleny, jsou členové vlády a vedoucí dalších ústředních správních úřadů povinni se jimi řídit.

K bodu IV/1/g:

V návaznosti na ustanovení § 21 odst. 4 rozpočtových pravidel se navrhuje zmocnit ministra financí ke stanovování účelovosti prostředků vládní rozpočtové rezervy, které budou přesunuty do jednotlivých kapitol státního rozpočtu.